

העזרה מהסוגיא

בבא קמא יז. - כג:

פרשת ויעזר ה'תשפ"ד

פרק שני

דף יז - יח

◆ דיני צרוות:

• באופן שהזיקה כדרכה:

○ לרבנן:

- בפעם הראשונה - חצי נזק, והגמ' מסתפקת האם משלם מגופו או מן העליה?
- לאחר שלש פעמים - הגמ' מסתפקת האם נזק שלם או חצי נזק?

✽ הערות ✽

א הגמ' מבארת שיש כמה אופנים של צרוות: א. בהמה שהלכה ועל ידי ההליכה התיזה צרוות על כלי ושבתו. ב. בהמה שדרסה על כלי והכלי נשבר והתיז צרוות על כלי אחר ושברו שביחס לכלי הראשון נחשב נזק גמור וביחס לכלי השני נחשב נזק של צרוות. ג. תרנגול שעשה רוח על ידי כנפיו והרוח שברה כלי.

הגמ' מביאה שבהמה שהייתה מושכת קרון והקרון דרס על כלי ושברו נחשב נזק גמור משום שהקרון מחובר לבהמה ונחשב נזק של גופה, אמנם באופן שהקרון התיז צרוות על כלי ושברו נחשב נזק של צרוות.

רש"י סובר שבאופן שחזיר נבר באשפה והתיז צרוות והזיק נחשב לתולדה של רגל וחייב חצי נזק, אמנם תוס' סוברים שנחשב לתולדה של שן כיון שהתזת הצרוות נעשתה על ידי פעולה שנעשתה להנאה וחייב חצי נזק.

ב הגמ' מבארת שלמרות שרבנן סוברים ש'מחו כגופו' וצרוות היו צריכים לשלם נזק שלם, מ"מ התחדש בהלכה למשה מסיני שצרוות חייבים חצי נזק.

הגמ' מבארת שהצד שבצרוות משלם מגופו משום שכל חצי נזק משלם מגופו, והצד שבצרוות משלם מהעליה משום כל נזק שהוא כדרך ואינו משונה משלם מהעליה (וראה לעיל [ג ב] שלמרות שרבא מסתפק האם צרוות משלם מגופו או מהעליה מ"מ רב פפא סובר שמשלם מהעליה).

ג הגמ' מבארת שהצד שצרוות לאחר שלש פעמים חייב נזק שלם משום שיש העדאה לצרוות, והצד שצרוות לאחר שלש פעמים חייב חצי נזק משום שאין העדאה לצרוות, ובדברי הגמ' מבואר שלפי הצד שיש העדאה וחייב נזק שלם מן העליה, משום שרק בצרוות שמשלמים חצי נזק יש צד שמשלם מגופו, אבל באופן זה שמשלם נזק פשוט שמשלם מהעליה, אמנם לפי רבי יהודה משלם חצי נזק מגופו וחצי נזק מהעליה משום 'צד תמות במקומה עומדת'.

לקבלת העלון במייל B0527147396@gmail.com

○ לסומכוס - נזק שלם מן העלייה^ז.

• באופן שהזיקה בשינוי:

○ לרבנן - הגמ' מסתפקת כמה חייב כדלהלן:

- בפעם הראשונה רבע נזק, ולאחר שלש פעמים חצי נזק^ה.
- בפעם הראשונה חצי נזק, ולאחר שלש פעמים נזק שלם^ו.
- חצי נזק בכל אופן^ז.

○ לסומכוס - בפעם הראשונה חצי נזק, לאחר שלש פעמים נזק שלם.

◇ **ראובן זרק כלי של לוי מראש הגג ובא שמעון ושברו** - לרבה ראובן חייב ושמעון פטור משום ש'בתר מעיקרא אזלינן', לרבה ספק האם ראובן חייב משום ש'בתר מעיקרא אזלינן' או דלמא שמעון חייב משום ש'בתר תבר מנא אזלינן'^ח.

דף יט

◇ **צורות ברה"ר - פטורים, ובאופן שהתזיה מרה"ר לרה"ר חייבת.**

◇ **דיני תרגול שהזיק על ידי דליל:**

• באופן שהדליל הזיק בדאדייה אדויי:

○ באופן שהדליל נקשר ברגליו מאליו - בעל התרגול חייב חצי נזק מדין צורות.

○ באופן שאדם קשר את הדליל לתרגול:

▪ בעל התרגול - חייב חצי נזק מדין צורות.

▪ הקושר (או בעל הדליל באופן שפשע והניח את הדליל במקום שתרגול יכול לקחתו) - לרש"י פטור משום שלא נתקל אדם בבורו, לתוס' חייב מדין אש.

• באופן שהדליל הזיק לאחר שנח:

○ באופן שהדליל נקשר ברגליו מאליו - פטור דכתיב 'איש בור' ודורשים ולא שור בור.

○ באופן שאדם קשר את הדליל לתרגול:

▪ בעל התרגול - פטור דכתיב 'איש בור' ודורשים ולא שור בור.

הערות

(ביאור הספק האם יש העדאה לצורות או שאין העדאה לצורות: לרש"י בפירוש הראשון מדובר בצורות משונים, ולרש"י בפירוש השני מדובר בצורות באופן שהזיקה כדרכה, ורש"י מסיים שהפירוש השני עיקר, אמנם רש"י מקשה על הפירוש השני שהעדאה שייך רק בדבר משונה שיעשה כדרך ולא בדבר שהוא דרך הבהמה, ותוס' נוקטים שהספק האם יש העדאה לצורות נאמר בין בצורות משונים ובין בצורות כדרכה).

ד הגמ' מבארת שסומכוס סובר שלא נאמרה הלכה למשה מסיני שצורות משלמים חצי נזק, והגמ' מוסיפה שלפי דבריו צורות משלמים מן העלייה.

הגמ' מסתפקת בדעת סומכוס באופן שהבהמה הזיקה ב'כוח כוחו' האם חייב חצי נזק, משום שסומכוס סובר שנאמרה הלכה למשה מסיני שצורות חייבים חצי נזק אלא שהלכה זו נאמרה ב'כוח כוחו', או דלמא חייב נזק שלם משום שסומכוס סובר שלא נאמרה הלכה למשה מסיני בצורות.

ה רש"י מבאר שהסיבה שצורות משונים משלם בפעם הראשונה רבע נזק, משום שנוק משונה משלם חצי מנוק כדרך ולכן בצורות שבנוק כדרך משלם חצי נזק בנוק משונה משלם רבע נזק.

ו רש"י מבאר שהסיבה שצורות משונים משלמים בפעם הראשונה חצי נזק משום שלא מצאנו תם שמשלם פחות מחצי נזק, והסיבה שלאחר שלש פעמים משלם נזק שלם משום שיש העדאה בצורות.

ז רש"י מבאר שהסיבה שצורות משונים משלמים בפעם הראשונה חצי נזק משום שלא מצאנו תם שמשלם פחות מחצי נזק, והסיבה שלאחר שלש פעמים משלם חצי נזק משום שאין העדאה בצורות.

הגמ' מסתפקת באופן שהבהמה הלכה במקום שאין אפשרות שלא תתיז צורות ובעטה והתזיה, האם נחשב נזק כדרך משום שלא היה אפשרות שלא תתיז צורות, או דלמא נחשב נזק משונה משום שהזיקה על ידי בעיטה.

ח הגמ' מבארת שיש נפק"מ במחלוקת של רבה ורבה גם לענין צורות באופן שבהמה דרסה על כלי והכלי עצמו התגלגל למקום אחר ונשבר, שלפי רבה הבהמה חייבת נזק שלם משום שהולכים 'בתר מעיקרא' והכלי נחשב 'שבור' מיד בשעת הזריקה ולא נחשב לצורות, אמנם לרבה יש ספק האם הבהמה חייבת נזק שלם משום שהולכים 'בתר מעיקרא' או דלמא חייבת חצי נזק משום שהולכים 'בתר תבר מנא' ונחשב צורות.

▪ הקושר (או בעל הדליל באופן שפשע והניח את הדליל במקום שתרגנול יכול לקחתו) - לרש"י באופן שהדליל שייך לקושר חייב מדין בור המתגלגל ובאופן שהדליל לא שייך לקושר פטור, לתוס' בכל אופן חייב מדין בור המתגלגל.

◆ דיני שן:

- סוגי האכילה שנחשבים שן:
 - באופן שאכלה דבר שדרכה לאכול - נחשב שן.
 - באופן שאכלה דבר שדרכה לאכול על ידי הדחק - נחשב שן.
 - באופן שאכלה דבר שאין דרכה לאכול - נחשב קרן^ט.
- דיני שן ברשות הרבים - פטורה ומשלמת מה שנהנית^י.

דף כ

◆ פירות ברשות הניזק והבהמה גלגלה את הפירות לרשות הרבים ואכלתם - לרש"י ספק האם חייבת לתוס' פטורה^{יא}.
◆ בהמה שאכלה כסות וכלים ברשות הרבים - לריש לקיש פטורה משום ש'כל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור', לרבי יוחנן חייבת^{יב}.

◆ דיני אדם שגר בבית של חברו:

- האם הדייר נחשב 'נהנה':
 - באופן שאין לשוכר בית אחר לגור בחינם אלא צריך לשכור בית אחר - נחשב 'נהנה'.
 - באופן שיש לשוכר בית אחר לגור בו בחינם ולכן לא צריך לשכור בית אחר - לא נחשב 'נהנה'.
- האם בעל הבית נחשב 'חסר':
 - בבית חדש - נחשב חסר משום 'שחרוריתא דאשייתא'.
 - בבית ישן:
 - באופן שהבית עומד להשכרה - נחשב 'חסר'.
 - באופן שהבית לא עומד להשכרה - לא נחשב 'חסר'^{יג}.
- האם השוכר צריך לשלם דמי שכירות:

✽ הערות ✽

- ט הגמ' מבארת שבהמה שאכלה אוכל שנמצא בתוך סל והזיקה גם את הסל חייבת מדין שן גם על הסל, וכן בהמה שעלתה על גבי כלי בשביל לאכול אוכל שנמצא על גביו והזיקה את הכלי חייבת מדין שן גם על הכלי.
- י הגמ' מביאה שנחלקו האמוראים בשיעור הנאה האם משלם דמי עמיר שהבהמה הייתה אוכלת, או דלמא משלם דמי שעורים שהבהמה אכלה ובזול כלומר שני שלישי הדמים, הגמ' מוסיפה שבאופן שבהמה אכלה דבר שרע לה פטורה משום שלא שייך חיוב נהנה באופן זה.
- יא הגמ' מסתפקת 'מתגלגל מוה' ורש"י מבאר שהספק באופן שהפירות היו ברשות הניזק והבהמה גלגלה את הפירות לרשות הרבים ואכלתם, אמנם תוס' חולקים שבאופן זה פשוט שהבהמה פטורה, ותוס' מבארים שהספק של הגמ' באופן שהפירות עמדו להתגלגל מרשות הניזק לרשות הרבים והבהמה אכלה אותם ברשות הניזק, וספק הגמ' האם הפירות נחשבים הפירות נחשבים כעומדים ברשות הניזק והבהמה חייבת, או דלמא הפירות נחשבים כעומדים ברשות הרבים כיון שעמדו להתגלגל לשם והבהמה פטורה.
- יב הגמ' מביאה שריש לקיש לשיטתו סובר שבהמה שרבעה ברשות הרבים ובאה בהמה אחרת ובעטה בה והזיקה פטורה משום ש'כל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור', והגמ' דנה האם רבי יוחנן חולק על דין זה, או דלמא רבי יוחנן מודה בדין זה ורק באופן שבהמה אכלה כסות וכלים רבי יוחנן סובר שהבהמה חייבת משום שדרך האנשים להניח כסות ברשות הרבים אבל בהמה אין דרכה לרבוץ.
- יג הגמ' מבארת שהסיבה שבבית שלא עומד להשכרה הבעלים לא נחשב 'חסר' משום שהבעלים מרויח קצת מהדירין שיש בו, משום שבבית שלא גרים בו יש שדים ובבית שגרים בו אין שדים (רב יוסף), או משום שדרך הדייר לתקן דברים שצריכים בבית (רב הונא), והרשב"א מבאר שלולי טעמים אלו הבעלים היה נחשב חסר משום שהדירין מקלקלים קצת את הבית.
- הגמ' מוסיפה שבאופן שהבעלים היה משתמש בבית לאכסון של עצים ותבן והדייר פינה את העצים והתבן וגר שם, לרב יוסף נחשב 'חסר' כיון שגם לולי הדירין לא היו מגיעים למקום זה שדים כיון שהוא משמש לאכסון, ולרב הונא לא נחשב 'חסר' משום שדרך הדייר לתקן דברים שצריכים בבית.

- באופן שנחשב 'זה נהנה וזה חסר' - חייב"י.
- באופן שנחשב 'זה נהנה וזה לא חסר' - לרמי בר חמא חייב, ולשאר האמוראים פטור"י.
- באופן שנחשב 'זה לא נהנה וזה חסר' - פטור משום שהדייר הזיק לבעל הבית בגרמא שלא יוכל להשכיר את הבית.
- באופן שנחשב 'זה לא נהנה וזה לא חסר' - פטור.

דף כא

◆ דיני שן ברשות הרבים:

- באופן שהבהמה הייתה ברחבה ואכלה שם - פטור משום שנחשב רשות הרבים.
- באופן שהבהמה הייתה ברחבה והחזירה את ראשה ואכלה בצידי הרחבה:
 - ללישנא קמא:
 - לרב - לרש"י חייב מדין קרן, לתוס' חייב מדין שן משום שנחשב חצר הניזק.
 - לשמואל - פטור.
 - ללישנא בתרא - שמואל סובר כדברי רב.
- באופן שהבהמה הייתה בצידי רחבה והזיקה שם - חייב מדין שן משום שנחשב חצר הניזק.

◆ אדם שהקצה מקום מרשותו לרשות הרבים והניח שם פירות:

- באופן שבהמה ניזוקה בפירות אלו האם בעל הפירות חייב מדין בור:
 - למ"ד 'בור ברשותו פטור' - פטור.
 - למ"ד 'בור ברשותו חייב':
 - לרש"י - הגמ' מסתפקת האם חייב או פטור"י.
 - לתוס' - חייב.
 - באופן שבהמה אכלה את הפירות האם בעל הבהמה חייב מדין שן - לרב פטור, לשמואל חייב"י.
- ◆ **בהמה שאכלה פירות שנמצאים על גבי בהמה אחרת ברשות הרבים** - לרבי מאיר ורבי יהודה פטורה, לרבי יוסי ורבי אליעזר חייבת משום שעל גבי חברתה נחשב כחצר הניזק.
- ◆ **בהמה שקפצה ואכלה ברשות הרבים** - לרבי מאיר ורבי יהודה פטורה, לרבי יוסי ורבי אליעזר חייבת חצי נזק משום שאין דרך הבהמה לקפוץ.

☞ הערות ☜

- יז בדברי הגמ' מבואר שהדין ש'זה נהנה וזה חסר' חייב נאמר לא רק באופן שבעל הבית 'חסר' את דמי כל ההנאה (כגון שיכל להשכיר את הבית לאדם אחר במחיר ההנאה), אלא גם באופן שבעל הבית חסר אפילו חלק מדמי ההנאה (כגון שיכל להשכיר את הבית לאדם אחר בסכום קטן או בבית חדש שיש חסרון קטן של 'שחרוריתא דאשייתא') צריך הדייר לשלם את כל דמי ההנאה.
- טו תוס' מבארים שהטעם של שאר האמוראים ש'זה נהנה וזה לא חסר' פטור משום ש'כופין על מידת סדום' (ולמרות שנחלקו האמוראים האם כופין על מידת סדום לפני שגר מ"מ לאחר שגר לכו"ע כופין שלא צריך לשלם), והטעם של רמי בר חמא ש'זה נהנה וזה לא חסר' חייב משום ש'אין כופין על מידת סדום' (ולמרות שנחלקו האמוראים האם כופין על מידת סדום מ"מ באופן זה שבעל הבית יכל לסלק את הדייר מהבית לכו"ע לא כופין על מידת סדום).
- טז הגמ' מבארת שיש צד שהסיבה שבור ברשותו חייב משום שהבהמה לא יכלה לראות את הבור, אבל באופן שהניח פירות שהבהמה יכולה לראות אותם פטור.
- יז רש"י מבאר שבדברי שמואל מבואר שבאופן שבהמה ניזוקה בפירות אלו בעל הפירות לא חייב מדין בור, משום שאם היה חייב מדין בור הפירות היו נחשבים הפקר ומימלא בהמה שאכלה הייתה פטורה, וכן מבואר בדברי שמואל שהמקום שהקצה לרשות הרבים נחשב לחצר הניזק ולכן בהמה שאכלה חייבת, והגמ' בהו"א מבארת שרב סובר שבאופן שבהמה ניזוקה בפירות אלו בעל הפירות חייב מדין בור ולכן הפירות הפקר ומימלא הבהמה שאכלה פטורה, והגמ' דוחה שיתכן שרב סובר שבאופן שבהמה ניזוקה בפירות אלו בעל הפירות פטור ומימלא הפירות אינם הפקר, והטעם של רב שבהמה שאכלה פטורה משום שבעל הבהמה אומר 'לא כל כמיניך דמקרבת להו לפירותך לרה"ר ומחייבת להו לתוראי'.
- תוס' מבארים שהטעם של שמואל שבהמה שאכלה את הפירות חייבת משום שבעל הפירות אומר לבעל הבהמה 'תורך ברשותי מאי בעי', כלומר למרות שמותר לבהמה ללכת במקום זה מ"מ צריכה להזהר לא לאכול את הפירות, אמנם רב סובר שבעל הפירות לא יכול לומר 'תורך ברשותי מאי בעי' משום שהבהמה לא יכולה ללכת במקום זה ולצמצם שלא לאכול מהפירות (ולפי תוס' הגמ' דנה האם נידון זה שייך למחלוקת בדין בור ברשותו שהצד שבעל הבור פטור משום שיכול לומר 'תורך ברשותי מאי בעי', והצד שבעל הבור חייב משום שלא יכול לומר 'תורך ברשותי מאי בעי', והגמ' דוחה שאין הכרח לתלות את שני המחלוקת זה בזה).

דיני קפיצה ונפילה מראש הגג:

- כלב וגדי:
- באופן שקפצו מלמעלה למטה - חייבים נזק שלם משום שדרכם לקפוץ כך".
- באופן שקפצו מלמטה למעלה - לרש"י חייבים חצי נזק משום שאין דרכם לקפוץ כך, לתוס' פטור משום שנחשב אונס.
- באופן שנפלו מלמעלה למטה:
- בכותל רגיל - נחשב אונס, אמנם יש אופנים שחייב לפי המ"ד ש'תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב"ט.
- בכותל צר (לפירוש הראשון ברש"י צר ולפירוש השני משופע) - נחשב פשיעה שיפלו וחייב.
- אדם ותרנגול - בין באופן שקפצו מלמעלה למטה ובין באופן שקפצו מלמטה למעלה חייבים נזק שלם משום שדרכם לקפוץ כך".

דף כב

דיני אש:

- גדר החיוב של אש:
- במקום גחלת - 'משום חציו'.
- שלא במקום גחלת:
- באופן ש'לא כלו לו חציו' - לרבי יוחנן 'משום חציו', ולריש לקיש 'משום ממונו'כא.
- באופן ש'כלו לו חציו' - 'משום ממונו'כב.
- הנפק"מ האם גדר החיוב של אש הוא 'משום חציו' או 'משום ממונו':
- טמון - באופן שהחיוב 'משום חציו' חייב, באופן שהחיוב 'משום ממונו' פטור.
- חיובי אדם המזיק (כגון חיוב מיתה באופן שהרג אדם וחיוב ארבעה דברים באופן שהזיק אדם) - באופן שהחיוב 'משום חציו' חייב, באופן שהחיוב 'משום ממונו' פטור.
- חיוב אש באופן שהאש שייכת לאדם אחר:
- לרש"י - באופן שהחיוב 'משום חציו' חייב, באופן שהחיוב 'משום ממונו' פטור.
- לתוס' - חייב.

הערות

- יח בדברי הגמ' מבואר שיש אופן שכלב וגדי שקפצו מלמעלה למטה והיו משונה כגון 'כלבא בזקריא וגדיא בסריכא', כלומר שקפצו בצורה משונה שהכלב קפץ והגדי נעץ צפרניו בכותל (לרש"י) או בארץ (לתוס').
- יט בדברי הגמ' מבואר שלפי המ"ד סובר ש'תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב' באופן שהפשיעה והאונס היו בכלי אחד (כגון שהיה כלי שהיה נשבר גם באופן שהכלב והגדי היו קופצים וגם באופן שהכלב והגדי נפלו) חייב, אבל באופן שהפשיעה והאונס היו בשתי כלים (כגון שהיה כלי שהיה נשבר רק באופן שהכלב והגדי היו קופצים ויש כלי אחר שנשבר באופן שהכלב והגדי נפלו) פטור.
- תוס' מבארים שקרן חייבת נזק שלם ולא אומרים שתתחייב נזק שלם שהרי הבעלים פשע שהבהמה תזיק ברגל לפי המ"ד ש'תחילתו בפשיעה וסופו באונס חייב', משום שאפילו פושע גמור בקרן לא חייב יותר מחצי נזק.
- כ רש"י מבאר שאדם חייב בין באופן שקפץ מלמעלה למטה ובין באופן שקפץ מלמטה למעלה משום שגם באופן שהזיק בצורה משונה חייב נזק שלם ואין בו פטור של חצי נזק כמו בשור תם, ותרנגול חייב בין באופן שקפץ מלמעלה למטה ובין באופן שקפץ מלמטה למעלה משום שדרכו לקפוץ כך, ותוס' מבארים שכוונת הברייתא שאדם חייב בין באופן שקפץ מלמעלה למטה ובין באופן שקפץ מלמטה למעלה היא באופן שאדם קיבל שמירה על כלי חבירו ויש שם חרש שוטה או קטן, שצריך השומר לשמור על החרש שוטה וקטן שלא יקפצו בין מלמעלה למטה ובין מלמטה למעלה ובאופן שלא שמר והזיקו חייב.
- כא הגמ' מבארת שהמקור של רבי יוחנן שיש חיוב אש 'משום חציו' דכתיב 'כי תצא אש' כלומר שהאש יצאה מעצמה וכתוב 'שלם ישלם המבעיר את הבעירה' ודורשים שנחשב חציו של המדליק, ותוס' מוסיפים שלומדים מדרשה זו לא רק באופן שאדם הדליק את האש אלא גם באופן שאדם פשע ולא שמר על גחלת ומחמת כך נוצרה אש שהלכה והזיקה.
- כב הגמ' מבארת שהאופן ש'כלו לו חציו' הוא שהדליק אש בחצר והיה בחצר גדר שהאש לא יכלה לעבור לחצר אחרת, ולאחר מכן נפלה הגדר שלא מחמת הדליקה והאש עברה לחצר השניה, שהנזק בחצר השניה נחשב 'כלו לו חציו', אבל באופן שהגדר נפלה מחמת הדליקה גם הנזק בחצר השניה נחשב 'לא כלו לו חציו'.

○ בהמה שהדליקה אש:

- באופן שהחייב 'משום חציו':
- באופן שהאש הזיקה ב'מקום גחלת' - באופן שהבהמה הניחה את האש חייב בעל הבהמה נזק שלם, ובאופן שהבהמה זרקה את האש חייב בעל הבהמה חצי נזק כדין צרורות.
- באופן שהאש הזיקה ש'לא במקום גחלת' (באופן ש'לא כלו לו חציו' לרבי יוחנן) - באופן שהבהמה הניחה את האש חייב בעל הבהמה חצי נזק כדין צרורות, ובאופן שהבהמה זרקה את האש לפי הצד ש'כוח כוחו ככוחו' חייב בעל הבהמה חצי נזק כדין צרורות ולפי הצד ש'כוח כוחו לאו ככוחו' בעל הבהמה פטור.
- באופן שהחייב משום 'משום ממונו' - בעל הבהמה פטור.

◇ גמל טעון פשתן ונדלק הפשתן מנר של החנוני ושרף בית:

- באופן שהנר של החנוני היה בתוך החנות - החנוני פטור כיון שלא פשע ובעל הגמל חייב (באופנים שהתבארו לעיל).
- באופן שהנר של החנוני היה מחוץ לחנות:
 - האם החנוני חייב:
 - לת"ק - החנוני חייב.
 - לרבי יהודה - באופן שהחנוני הניח את הנר ברשות (כגון נר חנוכה) פטור, ובאופן שהחנוני הניח את הנר שלא ברשות חייב.
 - האם בעל הגמל חייב:
 - באופן שהגמל הצית את הבית במקום אחד - פטור משום שלא פשע.
 - באופן שהגמל עבר והצית את כל הבית - חייב משום שפשע.
 - באופן שהגמל עמד במקום אחד והפשתן היה גדול כנגד כל הבית - חייב משום שפשע ולא סילק את הגמל, אמנם באופן שלא יכל לסלק את הגמל (כגון שהגמל עמד להטיל מימיו) פטור.

◇ הדליק גדיש והיה בו גדי ונשרף:

- באופן שהגדי היה כפות - חייב.
 - באופן שהגדי לא היה כפות - לרש"י חייב לתוס' פטור משום שהגדי היה צריך לברוח.
- #### ◇ פטור 'קים ליה בדרבה מיניה' ב'ממונו לזה ונפשות לזה':

- לתירוץ הראשון בתוס' - בכל התורה חייב, וברודף פטור כיון שכולם מצווים להרגו נחשב שחייב מיתה לכל אחד ואחד.
- לתירוץ השני בתוס' - בכל התורה פטור, ובעדים זוממים חייבים משום שצריך לקיים הזה בכל אחד ואחד.

◇ המוסר אש לחרש שוטה וקטן:

- באופן שמסר גחלת - פטור.
- באופן שמסר שלהבת - לרבי יוחנן פטור, לריש לקיש חייב².
- באופן שמסר גוויזא סילתא ושרגא - חייב.

⊕ הערות ⊕

כג רש"י מבאר שרבי יוחנן וריש לקיש נחלקו לשיטתם, שרבי יוחנן סובר ש'אשו משום חציו' סובר שבאופן שמסר שלהבת לחרש שוטה וקטן פטור משום שבאופן זה האש לא נוצרה על ידי חציו של המוסר אלא על ידי החרש שוטה וקטן ולכן המוסר פטור, אמנם ריש לקיש לשיטתו שסובר ש'אשו משום ממונו' סובר שבאופן שמסר שלהבת לחרש שוטה וקטן חייב משום שהאש היא ממונו של המוסר וההדלקה שהחרש שוטה וקטן עשו נחשבת רוח מצויה. תוס' מקשים על דברי רש"י מדברי הגמ' שרבי יוחנן מודה שבאופן שאי אפשר לחייב משום חציו אפשר לחייב משום ממונו, ולכן תוס' מבארים שהמחלוקת של רבי יוחנן וריש לקיש אינה לשיטתם, והטעם של רבי יוחנן שהמוסר שלהבת לחרש שוטה וקטן פטור משום שלא נחשב כרוח מצויה וריש לקיש סובר שנחשב כרוח מצויה.

דף כג

- ◆ **כלב שנטל חררה ואכל את החררה והדליק את הגדיש האם בעל החררה חייב בנזקי האש - באופן שבעל החררה לא שמר על הגחלת חייב בנזקי האש, באופן שבעל החררה שמר על הגחלת פטור בנזקי האש^כ.**
- ◆ **גדר 'פי פרה' - כחצר הניזק^כ.**
- ◆ **בהמה שלקחה פירות מחצר הניזק ובעל הפירות פשע ולא שמר על פירותיו - חייבת.**

✽ הערות ✽

כד ראה לעיל [עמוד 5] שבאופן שהאש הזיקה ש'לא במקום גחלת' לרבי יוחנן חייב בעל הבהמה חצי נזק כדין צרורות ולריש לקיש פטור, ורש"י מבאר שבאופן זה כשבעל החררה לא שמר על הגחלת לרבי יוחנן חייב בעל החררה חצי נזק ולריש לקיש חייב נזק שלם, אמנם תוס' סוברים שבאופן זה לרבי יוחנן חייב בעל הכלב רבע נזק ובעל החררה רבע נזק.

בדברי הגמ' מבואר שבאופן שבעל החררה שמר על הגחלת פטור בנזקי האש ולמרות ש'סתם דלתות חתורות הן אצל כלב', ותוס' מבארים שכיון ששמר כדרך האנשים לא הטריחו אותו לשמור יותר.

כה בביאור החידוש ש'פי פרה' נחשב כחצר הניזק, כתב רש"י שמדובר בבהמה שנטלה פירות מרשות הרבים ואכלה ברשות הניזק, שהו"א שהבהמה פטורה כיון שלא נטלה את הפירות מרשות הניזק קמ"ל שהבהמה חייבת משום שהאכילה הייתה ברשות הניזק [ע"פ ביאור השטמ"ק בשם המהרי"ט בפירוש השני], אמנם תוס' מבארים שהחידוש ש'פי פרה' נחשב כחצר הניזק הוא באופן שחרש שוטה וקטן נטל פירות והניח בתוך פי הפרה, שהו"א שהבהמה פטורה כיון שפי הפרה נחשב כחצר המזיק קמ"ל שהבהמה חייבת כיון שפי פרה נחשב כחצר הניזק.